Η διασύνδεση του ελληνικού PSI με την κατάρρευση στη Μεγαλόνησο θυμίζει την αποτυχία «σύνδεσης» Lehman

Νέα δεδομένα για την ασφάλιση τραπεζικών καταθέσεων

ΤΟ Μάρτιο του τρέχοντος έτους η κυβέρνηση της Κύπρου πρότεινε ως λύση για την κρίση των κυπριακών τραπεζών και ως μέρος μιας διαπραγμάτευσης για την εξασφάλιση έκτακτης οικονομικής στήριξης για το χρηματοοικονομικό της σύστημα από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) φόρο επί των τραπεζικών καταθέσεων, συμπεριλαμβανομένης μιας εισφοράς (που αργότερα αποσύρθηκε από το τελικό σχέδιο) επί των ασφαλισμένων καταθέσεων κάτω των 100 χιλιάδων ευρώ. Μια κατανόηση της διπλής λειτουργίας των τραπεζών και των σχέσεων μεταξύ των δύο ειδών για λογαριασμούς καταθέσεων –καταθέσεις των πελατών σε ρευστό και καταθέσεις που δημιουργούνται από τραπεζικά δάνεια– μας βοηθάει στην αποσαφήνιση ορισμένων προβλημάτων που εμπεριέχει η φορολόγηση των καταθέσεων στην Κύπρο, ενώ ρίχνει φως όσον αφορά τους σκοπούς και τους περιορισμούς της ασφάλισης των καταθέσεων. Συγκεκριμένα, η αδυναμία διάκρισης ανάμεσα στα είδη καταθέσεων με σκοπό τη δημιουργία ενός δίκαιου συστήματος ασφάλισης των καταθέσεων αποκαλύπτει τον αναπόφευκτο ηθικό κίνδυνο που συνοδεύει τα συστήματα ασφάλισης καταθέσεων. Επιπλέον, ένα σύστημα ασφάλισης των καταθέσεων απαιτεί τη στήριξη μιας ισχυρής κεντρικής τράπεζας προκειμένου να υπάρχει ανταπόκριση προς αυτές τις δεσμεύσεις. Αυτά είναι σχετικά διδάγματα στο πλαίσιο της αναζήτησης σχεδίων για τη δημιουργία ενός συστήματος ασφάλισης καταθέσεων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Του Jan Kregel *

Ισοδύναμο εξασφαλισμένης πίστωσης προς τις τράπεζες

ΑΠΟ νομική άποψη, μια τραπεζική κατάθεση ισοδυναμεί με ένα μη ασφαλισμένο δάνειο προς την τράπεζα. Πρόκειται για ένα δάνειο το οποίο νομικά δεν διαφέρει από ένα δάνειο που χορηγεί μια τράπεζα σε έναν specialist στο χρηματιστήριο. Αποτελεί υποχρέωση για την τράπεζα και περιουσιακό στοιχείο για τον καταθέτη. Πολλές χώρες επιβάλλουν φόρους επί των ακινήτων ή φόρους περιουσίας που καλύπτουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, όπως χρεόγραφα και μετοχές. Από την άποψη αυτή, δεν υπάρχει λόγος γιατί δεν θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνονται οι τραπεζικές καταθέσεις, όπως κάθε άλλο περιουσιακό στοιχείο, στους φόρους περιουσίας. Κατ' αναλογία, ο κάτοχος ενός κρατικού νομίσματος είναι ένας μη ασφαλισμένος πιστωτής του κράτους. Το νόμισμα αποτελεί υποχρέωση του κράτους και περιουσιακό στοιχείο του κατόχου και θα μπορούσε επίσης να υπόκεινται σε φόρο περιουσίας που επιβάλλεται από το κράτος.

> *Το νόμισμα αποτελεί υποχρέωση του κράτους και περιουσιακό στοιχείο του κατόχου και θα μπορούσε να υπόκεινται σε φόρο περιουσίας*

Οι κυβερνήσεις έχουν σε γενικές γραμμές αποκλείσει το νόμισμα από την επιβολή φόρων περιουσίας. Μια πιθανή αιτία για τη διαφορετική μεταχείριση των ιδιωτικών υποχρεώσεων που κατέχονται ως περιουσιακά στοιχεία –καταθέσεις, μετοχές και ομόλογα– και του δημόσιου χρέους είναι ότι η φορολόγηση των υποχρεώσεων του Δημοσίου θα μπορούσε να θεωρηθεί ως στάση πληρωμών ή απαλλοτρίωση, που συνήθως αποκλείονται από το κοινωνικό συμβόλαιο ή το Σύνταγμα. Αυτό δεν υφίσταται για τις ιδιωτικές υποχρεώσεις, πράγμα που σημαίνει ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος για τον οποίο δεν θα έπρεπε να υπόκεινται οι καταθέσεις σε φορολογία, και οι κυβερνήσεις έχουν υπολογίσει στο παρελθόν τους ιδιωτικούς τραπεζικούς λογαριασμούς για δημοσιονομικούς σκοπούς (για παράδειγμα, το έπραξε αυτό η Ιταλία το 1992 όταν η λίρα βρισκόταν κάτω από την απειλή κερδοσκοπικών επιθέσεων).

Αν λοιπόν έχουν έτσι τα πράγματα, τότε **γιατί προκάλεσε σάλο η πρόταση για τη φορολόγηση των τραπεζικών καταθέσεων στην περίπτωση της Κύπρου;** Από δημοσιονομική άποψη, ο πιο προφανής λόγος είναι ότι ήταν ένας φόρος που δεν είχε προβλεφτεί και ο οποίος θα είχε εφαρμοχή για ορισμένους πιστωτές συγκεκριμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ενώ το γεγονός ότι το ακριβές ποσό ήταν άβεβαιο θα μπορούσε να δημιουργήσει δυσκολίες στους φορολογούμενους.

Υπό αυτή έννοια, η συγκεκριμένη πρόταση παραβίαζε βασικές αρχές της υγιούς φορολόγησης που είναι αποδεκτές από την εποχή του Adam Smith παρ' όλο που σε μερικούς κύκλους περιγράφτηκε ως τεκμαρτός φόρος σε μαύρο χρήμα που προερχόταν από παράνομα κεφάλαια από τη Ρωσία. Η εισφορά επί των καταθέσεων δεν ήταν ένα μέσο για τη δημιουργία κρατικών εσόδων ή τη μείωση της επιβάρυνσης της εξωπρέπτοτου του χρέους από την κυβέρνηση. Αντιθέτως, ο σκοπός ήταν η διαγραφή των υποχρεώσεων συγκεκριμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων προκειμένου να υπάρξει μια εξωτερική έγχυση κεφαλαίων από το ΔΝΤ και την ΕΕ ώστε να γίνουν οικονομικά βιώσιμα τα συγκεκριμένα ιδρύματα.

Η πρόταση αυτή δεν μείωνε τις υποχρεώσεις του Δημοσίου, αλλά μόνο τις υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Συνεπώς, ήταν ένας φόρος που θα επέβαλε η κυβέρνηση στον πλούτο συγκεκριμένων ατόμων προς όφελος συγκεκριμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Η μόχλευση με εφαρμογή κλασματικών αποθεματικών προκαλεί επιπλοκές

Η ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ των καλών δημοσιονομικών αρχών δεν ήταν η κύρια αντίρρηση για την εφαρμογή του φόρου. Αντιθέτως, επικρίθηκε επειδή εμφανίστηκε ότι παραβιάζει τις προθέσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την ασφάλιση των καταθέσεων και υποσκάπτει τις προτάσεις για ένα ενιαίο πανευρωπαϊκό σύστημα ασφάλισης των τραπεζικών καταθέσεων.

Η Κύπρος εφαρμόζει τον κανόνα της εγγύησης των 100 χιλιάδων ευρώ, σύμφωνα με τις ισχύουσες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από το 2000. Από νομική άποψη, η ασφάλεια των καταθέσεων παρέχει εγγύηση στους πιστωτές έως και 100 χιλιάδων ευρώ σε περίπτωση χρεοκοπίας των τραπεζών.

Ωστόσο, η ασφάλιση των τραπεζικών καταθέσεων δεν έχει εμπνευστεί από την ιδέα της προστασίας του μη ασφαλισμένου νομικού καθεστώτος των πιστωτών σε περίπτωση μιας τραπεζικής χρεοκοπίας, αλλά από την πίστη στη σημασία της ύπαρξης ενός ασφαλούς και σίγουρου μέσου πληρωμών για τη λειτουργία του οικονομικού συστήματος. Βασίζεται, επομένως, σε μια ενιαίως διαφορετική αντίληψη των τραπεζικών καταθέσεων: σην ιδέα ότι οι καταθέσεις δεν αποτελούν δάνεια, αλλά μια ασφαλή αποθήκευση του πλούτου. Η παροχή ενός ασφαλούς μέσου αποθήκευσης του πλούτου στηρίζει συνεπώς τις αποταμιεύσεις και παρέχει την ασφάλεια που στηρίζει τη ζήτηση. Στηρίζει επίσης την διαχρονική μεταφορά του εισοδήματος που παρέχει το χρηματοπιστωτικό σύστημα μέσω της διαμεσολάβησης ανάμεσα σε δανειστές και δανειζομένους. Η θεμελιώδης βάση για την ασφάλιση των καταθέσεων βασίζεται λοιπόν στην ιδέα ότι οι αποταμιεύσεις αποτελούν τη μεταφορά της αγοραστικής δύναμης προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η αγοραστική δύναμη εκπροσωπείται από τις καταθέσεις συγκεκριμένων υποχρεώσεων του Δημοσίου, κεφαλαίων και νομισμάτων, που στο τραπεζικό σύστημα εκπροσωπούνται ως αποθεματικά των τραπεζών. Αυτή είναι η βάση της ιδέας ότι ο ρόλος των τραπεζών είναι να δέχονται τις καταθέσεις των πολιτών και να χορηγούν δάνεια. Η δυσκολία που πρέπει να αντιμετωπιστεί λοιπόν είναι το γεγονός ότι οι τράπεζες δανείζουν σε γενικές γραμμές περισσότερα χρήματα από όσα δέχονται ως καταθέσεις. Δηλαδή, ότι κάνουν μόχλευση με την εφαρμογή των κλασματικών τραπεζικών αποθεματικών. Αυτό είναι το τραπεζικό όραμα που έχει κυριαρχήσει στην οικονομική θεωρία και αποτελεί τη βάση του μονεταριστικού μοντέλου και της πολιτικής πρότασης για τήρηση αποθεματικών σε ποσοστό 100 τοις εκατό των αποταμιεύσεων για την παροχή χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Η ασφάλιση των καταθέσεων προκύπτει συνεπώς από την προσπάθεια της επίλυσης του προβλήματος ότι οι τράπεζες δανείζουν περισσότερα χρήματα από τα κεφάλαια που διαθέτουν ως τραπεζικές καταθέσεις.

Ωστόσο, από τη στιγμή που γίνεται αποδεκτό ότι οι τράπεζες μπορούν να δανείζουν περισσότερα χρήματα από ό,τι έχουν από την κατοχή τους με τη μορφή των αποθεματικών, μια εναλλακτική ερμηνεία της λειτουργίας των τραπεζών καθίσταται εφικτή. Και αυτή είναι η ιδέα ότι οι τράπεζες μπορούν να «δημιουργούν» χρήμα. Αυτό συμβαίνει όταν μια τράπεζα χορηγεί ένα δάνειο και το δάνειο δεν είναι σε μορφή χρήματος, αλλά στη δημιουργία μιας τραπεζικής κατάθεσης σε πίστωση του οφειλέτη. Η παραδοσιακή τραπεζική θεωρία δεν αποκαλεί αυτή τη διαδικασία δημιουργία «χρήματος, αλλά δημιουργία πίστωσης». Έτσι, οι τράπεζες δεν δανείζουν περισσότερο «χρήμα» από ό, τι έχουν στην κατοχή τους σε καταθέσεις, αλλά μπορούν να δημιουργούν πίστωση επειδή δέχονται καταθέσεις που μπορεί να χρησιμοποιηθούν ως γενικό μέσο πληρωμής ως υποκατάστατο του χρήματος. Οι τράπεζες, επομένως, έχουν μια διπλή λειτουργία. Η μια λειτουργία είναι να δέχονται καταθέσεις υποχρεώσεων του Δημοσίου, δηλαδή χρήμα, που τις κρατούν ως αποθεματικά στην κεντρική τράπεζα ή ως χρήμα για τις καθημερινές τους συναλλαγές. Η δεύτερη λειτουργία της δημιουργίας πίστωσης περιλαμβάνει την αγορά υποχρεώσεων του ιδιωτικού τομέα σε αντάλλαγμα για τη δημιουργία ενός λογαριασμού καταθέσεων, που είναι ευθύνη της τράπεζας. Αυτό είναι το τραπεζικό δάνειο και αποτελεί μια ενιαίως ξεχωριστή λειτουργία των τραπεζών.

Έτσι, σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή οι τραπεζικές υποχρεώσεις αποτελούνται από δύο διαφορετικά είδη καταθέσεων. Το πρώτο είδος καταθέσεων βασίζεται στο liability της κυβέρνησης ως χρήμα που παρείχε ο καταθέτης/δανειστής προς την τράπεζα και που διαμορφώνει τα αποθεματικών των τραπεζών. Το άλλο είδος βασίζεται στο liability του ιδιωτικού δανειολήπτη, που έχει γίνει αποδεκτό από την τράπεζα και το οποίο δεν δημιουργεί αρχικά τραπεζικά αποθεματικά. Η ασφάλιση των καταθέσεων, με σκοπό τη διασφάλιση της αγοραστικής δύναμης των καταθέσεων μιας χρεοκοπίας που οφείλεται σε κακές τραπεζικές πρακτικές θα πρέπει να καλύπτεται από τους μετόχους της τράπεζας, όχι από τους καταθέτες. Αυτή η αρχή επεκτείνεται συχνά και στους μη ασφαλισμένους πιστωτές της τράπεζας που δεν κατέχουν καταθέσεις. Ωστόσο, δεν είναι σαφές ότι οι εν λόγω δανειστές της τράπεζας έχουν διαφορετική θέση από τους καταθέτες που διαμορφώνουν τα αποθεματικά των τραπεζών καθώς μπορεί επίσης να έχουν παρέχει χρήμα στην τράπεζα. Η μόνη διαφορά είναι ότι έχουν λάβει ένα liability ορισμένης χρονικής διάρκειας από την τράπεζα. Αλλά είναι σαφές ότι δεν έχουν μεγαλύτερη ευθύνη για τη λειτουργία της τράπεζας από τους ασφαλισμένους καταθέτες.

Το πρόβλημα με αυτόν τον θεωρητικό διαχωρισμό για το ποιος θα πρέπει να αναλάβει το κόστος της χρεοκοπίας των τραπεζών και πώς να αποτραπούν τα λάθη ενός ιδρύματος από το να έχουν συστημικές επιπτώσεις σε άλλες τράπεζες και ως εκ τούτου στη χρηματοδότηση του οικονομικού συστήματος είναι η σύγχυση μεταξύ των δύο ειδών καταθέσεων που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Είναι σαφές ότι η αιτία των τραπεζικών σφαλμάτων, που η ασφάλιση των καταθέσεων έχει σχεδιαστεί για να αποτρέψει, είναι το αποτέλεσμα της αποτυχίας να γίνει διάκριση μεταξύ της ικανότητας των διαφόρων ιδρυμάτων να αποκαταστήσουν τις καταθέσεις τους.

Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η ασφάλιση πρέπει να εφαρμόζεται ομοιόμορφα προς όλες τις τραπεζικές καταθέσεις. Αυτό κατέστη σαφές από την πρόσφατη εμπειρία με την αποτυχία των ιρλανδικών τραπεζών και τη στήριξη προς τους καταθέτες αυτών των τραπεζών, με αποτέλεσμα την απόφαση της ΕΕ να θεωπίσει ένα ενιαίο ευρωπαϊκό σύστημα εγγύησης καταθέσεων.

Πάντως, ακόμη πιο σημαντικό είναι η επέκταση της ασφάλισης προς όλες τις καταθέσεις μιας τράπεζας, ανεξάρτητα από το εάν δημιουργήθηκαν με την κατάθεση χρήματος ή από την αποδοχή υποχρεώσεων εκ μέρους του καταθέτη.

Η διάκριση αυτή είναι σημαντική διότι είναι η αδυναμία του καλόχου του δεύτερου είδους τραπεζικής κατάθεσης να αποκαταστήσει τις υποχρεώσεις του που αποτελεί την κύρια αιτία της αποτυχίας των τραπεζών. Ωστόσο, η εφαρμογή της ασφάλισης των καταθέσεων προς αυτό το είδος καταθέσεων απλώς εξαλείφει οποιαδήποτε κύρωση για τις ζημίες που προκύπτουν από την αποτυχία της αποκατάστασης των υποχρεώσεων.

Αν κάποιος δανειστές από μια τράπεζα με την υπόσχεση της αποπληρωμής, αλλά στη συνέχεια κάνει στάση πληρωμών με αποτέλεσμα να χρεοκοπήσει η τράπεζα, συνεχίζει να διαθέτει την αξία του υλικού που αποκτήθηκε από το δάνειο που τώρα βρίσκεται στον ισολογισμό των πωλητών και το οποίο είναι ασφαλισμένο.

Αυτό σημαίνει ότι αν πρόκειται να περιορίσει το σύστημα τα κίνητρα του ηθικού κινδύνου για την επιβολή κυρώσεων σε κακές πρακτικές, η ασφάλιση δεν θα πρέπει να ισχύει για τις καταθέσεις που δημιουργήθηκαν από δάνεια που δεν εξυπηρετούνται, αλλά θα πρέπει να εφαρμόζεται για τις καταθέσεις που δημιουργήθηκαν από δάνεια τα οποία εξυπηρετούνται.

Δυστυχώς, στην πράξη είναι αδύνατο να γίνουν οι διακρίσεις μεταξύ των αποθεματικών καταθέσεων, καταθέσεων που δημιουργήθηκαν από μη εξυπηρετούμενα δάνεια και των καταθέσεων που δημιουργήθηκαν από εξυπηρετούμενα δάνεια.

> *Φαίνεται αδύνατο να σχεδιαστεί ένα πραγματικά δίκαιο πλαίσιο*

Αυτός είναι και ο λόγος που υπάρχουν όρια στο μέγεθος των ασφαλισμένων καταθέσεων με βάση την υπόθεση ότι το πρώτο είδος των καταθέσεων θα αποτελείται από σχετικά μικρές καταθέσεις των νοικοκυριών που δημιουργούνται από τη μεταφορά των αποθεματικών και χρησιμοποιούνται ως μέσο πληρωμής ή αποθήκευση αξίας.

Έτσι, περιορίζεται η κάλυψη των άλλων ειδών καταθέσεων. Ωστόσο, αυτό είναι σαφώς άδικο για τις καταθέσεις από δανειολήπτες που συνεχίζουν να εξυπηρετούν τα δάνειά τους.

** Ο Jan Kregel είναι ανώτατος μελετητής στο Levy Economics Institute, καθηγητής Οικονομικών στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο του Ταλίν και διατηρεί τον τίτλο του διακεκριμένου καθηγητή Έρευνας στο Πανεπιστήμιο του Μιζούρι, στο Κάνσας*

Brothers και αγοράς αμοιβαίων κεφαλαίων που έλαβε χώρα στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

στην ΕΕ ανέκυψαν από το πρόσφατο κυπριακό «κούρεμα»

Τα συστήματα ασφάλισης τραπεζικών καταθέσεων χρηματοδοτούνται γενικά από τις τράπεζες που είναι μέλη τους.

Ως εκ τούτου, οι ασφαλιστικοί φορείς θεωρούνται νομικές οντότητες που είναι ανεξάρτητες από την κυβέρνηση και τις κεντρικές τράπεζες. Όμως, όπως έχει παρατηρηθεί στο παρελθόν από οικονομολόγους όπως ο Χάιμαν Μίνσκι, η ικανότητα του συστήματος να ανταποκριθεί στις δεσμεύσεις του απαιτεί έμμεσα ότι η κεντρική τράπεζα θα επικυρώνει τις ασφαλισμένες καταθέσεις οποιασδήποτε χρεοκοπημένης τράπεζας. Είναι μια ενδεχόμενη υποχρέωση που στις Ηνωμένες Πολιτείες βρίσκει ανταπόκριση από την ύπαρξη μιας γραμμής πίστωσης από το αμερικανικό θησαυροφυλάκιο σε τυχόν περίπτωση που το ταμείο δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες. Η κεντρική τράπεζα θα πρέπει στη συνέχεια να παρέχει τα αναγκαία αποθεματικά για την κάλυψη των αναγκών του συστήματος, το οποίο αποτελεί μια ενδεχόμενη ευθύνη της κεντρικής τράπεζας. Σε γενικές γραμμές, τα συστήματα ασφάλισης προσπαθούν να διατηρούν το ταμείο αρκετά μεγάλο για να καλύψει πιθανές ανάγκες.

Ποιος πρέπει να έχει την «ευθύνη»

Μια αναπαράσταση αυτού ήταν η χρήση του νόμου για την εξυγίανση των τραπεζών από την Ομοσπονδιακή Εταιρία Ασφάλισης Καταθέσεων κατά τη διάρκεια της πρόσφατης κρίσης επειδή ελλαχιστοποίησε τη χρήση του ταμείου στην επικύρωση των καταθέσεων δεδομένου ότι οι ασφαλισμένες καταθέσεις μεταιτρέπονται σε ευθύνη της απορροφώσας τράπεζας μετά την εξυγίανση.

Η σύσταση πανευρωπαϊκού ανεξάρτητου συστήματος δεν θα αποτελέσει πανάκεια

ΣΤΑ σημερινά ευρωπαϊκά συστήματα ασφάλισης καταθέσεων δεν υπάρχει έμμεση ενδεχόμενη εγγύηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και δεν υπάρχει έμμεση εγγύηση από τις εθνικές κυβερνήσεις.

Πράγματι, οι δυσκολίες που έχουν παρατηρηθεί κατά την πρόσφατη κρίση οφείλονταν στο γεγονός ότι οι εθνικές κυβερνήσεις δεν μπορούσαν να παράσχουν τις απαιτούμενες εγγυήσεις όταν κατέρρεαν τα συστήματα ασφάλισης καταθέσεων λόγω των υψηλών αναλογιών των καταθέσεων προς το ΑΕΠ. Η αντίδραση ήταν να προταθεί ένα ενιαίο πανευρωπαϊκό σύστημα ασφάλισης ανεξάρτητο από τις εθνικές κυβερνήσεις.

Το σύστημα αυτό έχει επικριθεί από ορισμένες κυβερνήσεις με βάση το σκεπτικό ότι τις καθιστά υπεύθυνες για την επικύρωση χρεών που δημιουργήθηκαν κάτω από συνθήκες στα χρηματοπιστωτικά συστήματα άλλων χωρών, στα οποία δεν έχουν άμεσο έλεγχο. Ωστόσο, η επιπήρηση δεν είναι το σημαντικό μειονέκτημα αυτής της πρότασης, αλλά η απουσία οποιασδήποτε ενδεχόμενης γραμμής πίστωσης από την ΕΚΤ ή έμμεση αναγνώριση ότι η ΕΚΤ θα παρέχει τη στήριξη που απαιτείται για την αποτελεσματική λειτουργία αυτού του συστήματος.

Ως εκ τούτου φαίνεται αδύνατο να σχεδιαστεί ένα πραγματικά δίκαιο σύστημα ασφάλισης των καταθέσεων που θα εξαλείφει τον εγγενή ηθικό κίνδυνο και την ανάγκη για μια ενδεχόμενη εγγύηση της κεντρικής τράπεζας.

Μπορούμε τώρα να δούμε πιο καθαρά τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από το «δημοσιονομικό» μέτρο της φορολόγησης των καταθέσεων που εφαρμόστηκε για τη στήριξη του τραπεζικού συστήματος στην Κύπρο.

Τα προβλήματα των κυπριακών τραπεζών φαίνεται ότι δεν είχαν προκληθεί από την αύξηση των επισφαλών δανείων σε κατοίκους του νησιού, ή ακόμη και σε μη μόνιμους κάτοικους που αντιπροσώπευαν το μεγαλύτερο μέρος του ενεργητικού των τραπεζών.

Μερικοί έχουν προτείνει ότι τα προβλήματα των τραπεζών προκλήθηκαν από ξένες καταθέσεις που χρησίμευαν ως υπόσταρωμα για τα δάνεια προς τους καταθέτες.

Ωστόσο, όπως υπογραμμίστηκε, οι καταθέσεις αυτές δεν θα υπάγονταν σε ασφάλιση έτσι κι αλλιώς, δεδομένου ότι το κυπριακό σύστημα ασφάλισης καλύπτει μόνο την έκθεση σε ιδιώτες καταθέτες μετά την αφαίρεση των δανείων.

Πιο πιθανό είναι ότι τα προβλήματα προκλήθηκαν από τις επενδύσεις περίσσιων καταθέσεων από μη μόνιμους κατοίκους σε ελληνικά κρατικά ομόλογα που αγοράστηκαν σε τιμή ευκαιρίας από τράπεζες της ΕΕ που επεδίωκαν να μειώσουν την έκθεσή τους στο ελληνικό χρέος μετά το ξέσπασμα της ελληνικής κρίσης.

Οι δυσκολίες άρχισαν όταν η τρόικα επέβαλε μια «εκ των έσω» διάσωση (bail-in) στους ιδιώτες πιστωτές της ελληνικής κυβέρνησης, πράγμα που σήμαινε ότι επιβλήθηκε bail-in και στις κυπριακές τράπεζες, προκαλώνας έτσι σημαντικές απώλειες που ο δείγνοαν στη χρεοκοπία.

Η διασύνδεση του «κουρέματος» του ελληνικού χρέους και η κατάρρευση των κυπριακών τραπεζών φέρνει στο νου την αποτυχία των ιθυνόντων να δουν τις συνδέσεις μεταξύ της Lehman Brothers και της αγοράς αμοιβαίων κεφαλαίων στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Το γεγονός ότι πολλοί από τους μεγαλύτερους κατόχους καταθέσεων περιλαμβάνουν νόμιμες επιχειρήσεις (καθώς και το εθνικό ταμείο συντάξεων, ευεργετικά φιλανθρωπικά ιδρύματα και μη κυβερνητικές οργανώσεις) κάνει τις τράπεζες και τη δημοσιονομικού μέτρου ενός φόρου περιουσίας επί των τραπεζικών καταθέσεων ακόμη πιο άδικη.

Δεν αποτελεί έκπληξη συνεπώς που τα μέτρα αυτά δημιουργούν δυσαρέσκεια, δεδομένου ότι τα hedge funds που είχαν υπό την κατοχή τους πάνω από 6 δισ. ευρώ ελληνικού δημόσιου χρέους και αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στο «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων (παρά το γεγονός ότι τα είχαν αγοράσει με σημαντικές εκπτώσεις) πληρώθηκαν στο ακέραιο μετά το πρώτο «κούρεμα» και εκείνοι που αγόρασαν στη συνέχεια αποχώρησαν με σημαντικά κέρδη πριν από το δεύτερο κούρεμα – ενώ τις απώλειες τις επωμίστηκαν στην πραγματικότητα οι καταθέτες των κυπριακών τραπεζών.